

EL TIO NELO,

periódic joco-satíric y barlesc.

Correspondencia particular d'EL TIO NELO.

Morvedre (el dia no cap;
el mes per olvit el deixé;
el añ tot lo mon el sap).

De presa y corrent y mich nuet, pera guardarli la deguda etiqueta al embaixaor del infèrn (a) calina, li escriu, Tio NELO, estes quatre lletretes.

A invitacions de vosté ¿quí se resistix? Y vosté s'ha empenat en que yo li conte els fets y milacres c'así varen susuir el dumenche pasat.

M'ha ficat vosté en lo qu'es diu un compromís. Ha de saber que yo vach ser en la festa part interesà, y no puc tindre pròu imparcialitat pera la crítica.

Si parle de la funsió del teatro, yo sigui el encarregat d'ensendre les canèles, dites *bugies*, y d'apagarles despues de la funsió.

Si parle del *lobo*, yo vach ser ú dels dos qu'el sostenien en un fil de palomar mentres l'unflaben.

Pero ¡qué caram! Al cap y al remat de mes gròses s'en

veuen, y de cuants sé yo que parlen d'ells mateixos, sinse necessitat d'agüela, y en acabant se miren al espill y es diuen:— ¡qué bonico soc!—y lo pichor es que s'hu creuen.

Res, escrúpols á una hòra y *aelante con la crus*.

Pues señor, vosté sabrá c'alguns chics de lo mes templat que cria Valensia tenen ganes de favorirnos, y els dumenches s'en venen cap'así á fernos comèdies; pero lo que vosté no sabrá es que raere d'ells s'en ve un rechiment de paisans seus en calitat de mirones, y qu'entre uns y atres, les chiques de per así están de gust, que ballen en un pèu.

El dumenche pasat fon la funsió á benefisi dels pòbres. ¡Tio NELO, qué llástima de no haber estat vosté chafant tèrra de romanos!

Haguera vist per la vesprá alzar un *lobo*, que de pòc mes s'en pucha á tres ó quatre lechuguinos raere d'ell. De rabia, sinse ducte, de no haberlos pogut chuar esta pasaeta, se cremá á dos lirs de carabina Minié dels terrats, y caigué en estelles enseses, com aquell fòc que ploqué sobre les siutats de la *camorra* ó de la *redoma*, ó allò que nos contaba el pare Camilo quant anabem á l'Escòla-Pia.

Ara diu que proyecten un atre pardalòt d'Alcoy molt mes gran qu'el del atre dia, pues se supòn que li farà puntes al qu'el sélebre siñor *Dombon* may acaba d'acabar en la seua misteriosa canariera del Cabañal.

Per la nit en lo teatro, no dic res. La gran comèdia *Marcela* fon lo mes ben representá c'así s'ha vist. Com yo no'n entenc d'asò de teatros, tant com d'escardar cànem ó atra còsa aixina, no li diré mes sino qu'els chòvens de Valensia que treballaren en la comèdia, y en la pesa que vingué despues, se nomenen:—Márquez, Zarranz, Bellmont, Guix y Salvá; y que tots ells tragueren de les seues casetes al públic, qu'els aplaudi á rabiari. Tots agradaren amuntó, y no deuen deixar que la funsió del dumenche pasat siga la última.

El públic de Morvedre els està agraidisim, y yo per la meua part li dic á vosté que no'n cabé mes en chòvens afisionats.

Les chiques saguntines, com li he dit, se feren un pam de greix, y en particular els va pegar en l'ull un chic d'ahí, que no sé cóm li diuen; pero es llech com una nit de fosca, sec com un espárrec, en un bigòt mes *espés* c'un espalmaor vell, y una pereta..... que ni les de cuixa de mòncha.

Si el tal *pácaro* ve atra nit per así, les chiques diu que li vòlen fer.... sòls siga una serenata.

En resumidas cuentas:

Sapia vosté que la festa
deixà á la chent molt ufana,
y se desicha y demana
qu'en fassen atra com esta.

Y si, com diu un suchècte
amic meu, d'aquella dansa
se conten, de chansa en chansa,
dèu casaments en proyècte;

Tio NELO, en lo seu pandero
cantar deu y repicaro,
mas que diga un pare avaro,
qu'es vosté un tiramanguero.

¡AL CABAÑAL!

¡Quina calor! ¡Quina bascal
yo he perdut el apetit;
una faba hui m'ha ixit.....
y cuant pica, ¿quí no's rasca?

Diuen que tot lo mon viu
en l'estiu, y es gran mania,
pues yo vech en este dia
que tots rabien en l'estiu.

Aquell crida: «yo m'abrasc.»
L'atre: «tot estic bañat.»
L'atre, que es resin casat,
diu: «si yo hu sé no me case.

»Va está un hòme pròu ensés
en la flama del amor,
y la siñora calor
ve pera cremarme mes.»

Si tens novia, ya estás be;
palmito li has de comprar,
y despues l'has de portar
a que refresque també.

Y si es algo sinoreta
y la crema el sòl que brilla,
¿quí no compra una sombrilla
pa que quede satisfeta?

Si per el Mercal pasant
veu ella els melons d'Alcher,
¿el novio qué té que fer?....
comprar un meló al instant.

Y mentres del meló el pes
el fa anar á tropesons,
li diu: «hiá uns atres melons
que t'agradarien mes.»

—¿Tú que saps?—¿No he de saber?
y que hu sapia no's estrañ,
pues hiá melons de tot l'añ
que son millors que els d'Alcher.

En fi, tot son compromisos
y gastos; y en tals agovios,
tots els bolsillos dels novios
queden flacs com uns cañisos.

Pero la fulla chirem
y vecham l'atre costat:
no's l'estiu tan desdichat
que tan sòls mals encontrem.

—¡Así! ¡tres asientos, tres!
(diu cridant un tartanero):
¿pucha vosté, caballero?

—Sí, (diu el novio cortés).

Y puchen en el instant
la novia y novio primer,
y la que sògra ha de ser
pucha despues marmolant.

Ya tenim á la parella
front á front y cara á cara:
la novia al novio repara,
mentres éll repara en ella.

—¡Arre!... y corre la tartana
arrastrá per l'animal.

—¡Arre!!! ¡Al Grau! ¡al Cabañal!
¿Quí d'anar no tindrà gana?

Allí es fuch de la siutat
y sa loca algarabía;
allí hiá mes alegría,
allí hiá mes llibertat.

Allí es disfruta la brisa
de la mar que vida dona,
y porta tota persona
el recreo per divisa.

Allí es canta y es pasecha
en bona ó mala fortuna,
y á la llum d'aquella lluna
ninguna dona hiá llecha.

Y acompanyat del rumor
de les oles de la mar,
pòt el hòme suspirar
y declarar son amor.

¡Son amor! ¡terrible mal!
¿y no el curareu, hermoses?
deixeu siutats caloroses;
¡anem tots al Cabañal!

Anem; allí ham d'encontrar
salut y dicha cumplida;
una deliciosa vida
podem allí disfrutar....

Mes ¿ahón está la parella
de que parlarem? mireu;
ya propet del Grau se veu:
¡cóm se miren éll y ella!

—¡Ayl ya s'acaba el camí,
(diu ella).—¿Qué te sap mal?

—¿A mi? no.—¿Me hu dius formal?

—Formal...—Pues no hu crec així.

—¿Per qué?... Mes deixem estar
de novios impertinènsies;
tenen unes retisènsies
que.... pero mes val callar.

Arribaren; ya han baixat;
el novio paga, y.... avant:
mireulos; van pasechant:
se sonriuen.... ¿qué ha pasat?

¿Es qu'el aire de la mar
dona als novios alegria?
¿es qu'estant alegre el dia
alegres vòlen estar?

Yo no sé; pero es segur
c'allí fa mes gòch la dòna,
y qu'es la vida mes bona,
y qu'es el aire mes pur.

Yo no sé; pero es lo sèrt
qu'el còr allí té valor,
y si allí s'encontra amor,
eixe amor.... ya no se pèrt.

Chiques, que patiu del mal
qu'es diu *ganes de casarse*,
si voleu pronte curarse
aneusen al Cabañal.

Allí, á la llum de la lluna
que vos dona sèrt encant,
anireu totes trobant
vòstra suspirá fortuna.

Y en tant qu'en vòstre cabell
chuen de la mar les brises,
adorant vòstres sonríses
voren al rendit donsell.

Aneu, pues, no's detingau;
el Cabañal visiteu:
allí, chiques, trobareu
salut, alegria, pau.

Si no m'han engañat, así tenen vostés còpia del disseny pera la caseta del guarda del pasech del *Comadró*.

—¿Qué nos diu vosté, Tio NELO? O nos parla en gringo, ó, la veritat, no'l entenem. ¿Quín pasech es eixe?

—¿Y yo quína culpa en tinc de que vostés no hachen estudiat tanta lletra menuda com yo? Llixquenme en atensió y caurán en lo conte.

Saben vostés que hiá una plasa molt florechá, á la qu'el Achun-
tament s'ha empenat en batechar á la fransesa, *al uso moderno*,
es dir,

Que pera mes claritat
y que hu entenga un *pepino*,
lo mateix qu'el lechuguino
que viu dins de la siutat,
á la tal plasa ó al chardí *en flor* qu'en ella hiá, se li ha donat el
nòm gabacho de *Parterre*.

Eixa parauleta, mes aspra c'un ferro, la pronunsien els espa-
nòls de pistó,—*Parter*.

Y esta es la clara rahó
de que tinga per sèrt yo,
que no es menester gran siència
pa trobar la diferència
de *Parter* á *Comadró*.

Vechen vostés, pues, si no resulta ben probat que lo mateix té
dir plasa del *Comadró* que del *Parterre*.

En quant á lo demés, els recomane el disseny de la caseta del
guarda.

Que si Deu vòl y el Alcalde,
vindrà á ferse quant se fasa
la gran font d'aquella plasa,
vòl dir, may, per mes qu'es malde.

Els chics, que son Lusifers,
referintse á esta cuestió,
s'han tret la sigüent cansó
que canten per los carrers:

«*Tantas idas y venidas*,
tant de gasto y tanta festa,
vullc, TIO NELO, que me diga
¿son d'alguna utilitat?»

El dimòni son els chics; ¿y qué els contesta un hòme á d'això?

PALOS.

¿AHÓN ESTÉM? No sabem per qué s'ha de tolerar la *grasieta*
de que vachen alguns carruaches per Valensia á escape, com si
els seus conductors anaren á guañar chòya, ó estigueren en mich
d'un camí real.

Asò d'atropellar en tot y per tot, *agranant*, digamo aixina, á
cuanta chent encontren al seu pas, d'un modo el mes soberano
y dèspota, sense donar mes avís qu'el *¡clix!* *¡claix!* del asòt, ó
el brusco bramit de «geeeh!!! ¡fuera!!!» es pròpi tan sòls de ca-
fres, y no de persones racionals.

Confíem qu'el señor Alcalde manará als seus delegats que no
s'adòrguen en fer cumplir una de les disposicions mes esensials
del Bando de bòn govèrn, y que fa referència al abús c'acabem de
denunsjar.

¡ASÒ QUINA PÒCA VERGOÑA ES! Els enamorats que van de nit à la Glorieta no se l'aforren en ningú. Ahon mes chent y llum sòl haber, en lo saló del sentro, no ya á les fosquetes, se veuen parelles de chent felis, que fentse el chiu chiu á l'orelleta, no deixen entre nas y nas puesto pera pasar una fulla dels llibrets de Ridaura. ¿Això está bé en un públic?

¡Homens, c'això em fa rascar
de gust, sense tindre roña!
¡Dones, tingau mes vergoña,
que s'haureu de confesar!...

Y á vegaes en una posició acadèmica, es dir, el còs mich de gaidó y el còll mes estirat c'una grulla, hiá qui s'está un parell d'hòres encarabasinat sense mirar que servix de diversió á la chent.

Asò, sense ducte, deu ser imitació de lo que pasa en Fransa, y qu'el *Sueco* conta dient:

«Y no falta borinòt
que cuant els morros aplica,
si la *madame* es bonica
s'arrima tot lo que pòt.»

Que hiacha á lo manco mich pamet de terreno entre *ambos contendientes*; despues pòc á pòc les peres se maduren.

NO VA MAL. L'atre dia nos costá córrer micha Valensia per un dichós full de paper del sello 9.º

El públic, supuesto que paga ganes y tot, creem que té dret á estar ben servit, y per lo mateix l'Administració del ram deu fer vichilar en alguna frecuència els estancs, á fi de qu'estos no carixquen d'un article qu'es hui en lo dia de *primera necesitat*.

A qui la culpa donar
no sé, d'eixe grán descuit;
pero per lo referit,
asò es pagar y rabiar.

MES SOBRE LA CUESTIÓ PUDENTA. Segons de còsa sèrta se nos ha dit, pareix qu'els introductors de caballs mòrts y atres animalets per el estil, dels quals els parlarem á vostés fa pòcs dies, están edificant un establiment pera la destrucció dels dits animals en el camí de Chesus, pasat el sementèri cheneral. Ara be; ¿será convenient y saludable el edificar un establiment d'esta classe en un puesto tan poblat com aquell? Nosatros creem que no; molt mes cuant ya'n existix un atre á la bòra del riu, en el camí de Mislata, posat pera el mateix obchecte, per ser el punt en que está situat mes á propòsit que no el del que diuen que se está construint ara.

El dueño del que hiá á la bòra del riu es el que té la comisió d'arreglar les caballerías mòrts, estráureles de la siutat y conduirles al seu establiment, pera lo qual está ben provist de carros, autorisats per la munisipalitat.

Ara preguntem nosatros: ¿cóm es qu'en casi totes les capitals hiá no mes un establiment d'esta clase, y en Valensia s'en vólen posar dos? ¿Será pera que no se sapia sèrt, si, com es molt probable, se estrau carn mòrta d'algú d'estos establiments y nos la fan menchar en llonganises, de quín dels dos ha ixit?

Asò no podem créureu nosatros, encara que siga lo mes probable que susuïxca, sempre y cuant se consentïxca que se'n vachen posant mes.

Habentne ú no mes, es fàsil, si se comet algun frau, saber d'ahón ha ixit; pero sent dos ya no es tan fàsil; per lo tant, esperem que les dignes autoritats de Valensia, y sobre tot, la Chunta de Sanitat, mirarán este asunt com se deu, y ya que'n hiá ú establít que cumplix be, evitarán que s'en establixquen mes pera fins particulars dels seus dueños.

ADELANTOS FILARMÒNICS. Nos han asegurat qu'en un punt molt immediato á Valensia s'ha establít una acadèmia de música, que despues d'estar per el espay de dos aña pegantli totes les nits, apenes han conseguít tocar *el ú y el dos*, y el ¡Ay, mamá, qué noche aquella!....

¡Bón mestre y millors disípuls!

LA SANTONI Esta nit se verificará en el teatro de la Prinsesa el benefisi d'esta eminent artista. Entre les varies òbres que se posarán en esena se conta també un cant resitat per la siñora Santóni de la *divina comedia* del Dante.

Esperém qu'el públic valensiá, tan entusiaste per lo bõ, acudirá esta nit á admirar á tan notable actris, rendintli aixina un tribut al seu indisputable talent.

Nosatros no faltarem.

VARIETATS.

Supongam, lector, que vaches per el carrer fumante un pitillo; si verbigrasia te s'acosta algú á demanarte foc pera ensendre un puro, gradualo d'imprudènt; y si fora en una punta de lo mateix, be pòts asegurar qu'es mós de café.

Si al dirichirse á tú te diguera en humildat: *Amic, ¿vól fer favor del fóc?* Entonses, ya saps qu'es obrer de vila ó belluter en faena. (El qu'está parat no fuma.)

Si, per el contrari, no te diguera paraula alguna, y es plantara davant de tú posant la má dreita en acció d'agarrar el teu sigarro, entonses ya pòts afirmar qu'el tal es hòme qu'en té atres baix del seu mando, y es sobrestant, capatás, ó pasante.

Si al vóret fumant te preguntara: ¿Ché, fumes? Déixalo que ensenga y donali el títul de tonto.

El que demana foc á un cacauero ó ensen en los foguers, que tenen les panolleres en lo Mercat, y no compra res en acabant, se pòt assegurar qu'es hòme qu'está amonestat y fa arreplegueta pera casarse, y en eixe cas, lo qu'es pòt fer es tindreli llástima.

Y per fi, si una persona desconeguda te demanara un misto, dignes que es botiguer de salses ó mistero.

Afortunadament, esta costum se va abolint, pues hiá mistero que dona deu tires de mistos per huit dinés.—Aviso als que demanen foc.

NOTISIES ESTRANCHERES.

TU-RU-RIN.

Se trata d'un casament
que va á mòdre molta pols,
y segons conta la chent,
pera *prinsipi* haurá *dols*,
y pa *postres* de calent.

L'Italia es hui tot en gròs,
arròs;
Roma, si sabero vòls,
fesòls;
Venesia, per si no hu saps,
naps.

Deixemse entonses de caps:
l'arròs asòles val pòc;
naps y fesòls crien paps;
con que es lo millor del chòc,
arròs en fesòls y naps.

Pa molts será un desvario,
mes en *Portugal* hui en dia
els polls ya no diuen *pío*,
sino *pia.... pia.... pia*.

Segons nos anunsia un tòrt
que de *Lòndres* nos escriu,
pareix e'allí aquell que viu
es.... porque encá no s'ha mòrt.

En *Roma* hiá gran tristor,
y no's menchen *botifarres*,
pues li ha llevat molt valor
á la sortija de *marres*
el bes de tant de.... *dotor*.

Un astròlec molt formal
nos diu en carta d'ahir,
que pronte s'han de sentir
les brises del Cabañal.

En *Méjico* hiá rum, rum,
y al sèl la chent alsa el crit....
perque té qu'ensendre llum
apenes se fa de nit.

Por todo lo que precede:

El Editor responsable,—JUAN GUIX.

VALENCIA.—1862.

IMPRENTA DE JOSE MARIA AYOLDI.